

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

§. I. An, & quam vim probandi habeant Testes de credulitate?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

monialibus, ubi agitur de valore matrimonii, quia in hoc casu vertitur periculum anime, in illo casu publica vindicta juramentum exigit, prout etiam publicum bonum tale juramentum exigit, si agatur de beneficio Ecclesiastico.

§. III.

De forma & modo, quo testes deponere debent, & quomodo delicta occulta per testes probari possint?

Testes presentes quidem in loco iudicii testimonium rogati, & à partibus producti deponere debent, non tamen in scripto, sed vivà voce, de his, quæ aliquo sensu corporeo perceperunt, prout habetur in *Can. Testes 15. Caus. 3. q. 9. juncta Gloss. V. Qui noverunt* (ut Judex scilicet cognoscere possit, quo vulcu, quâ constantiâ vel trepidatione &c. testimonium deponant) nisi consuetudo, aut necessitas aliud jubeat.

Delicta occulta, uti est fornicatio, adulterium &c. probantur quidem per testes juratos, sufficit tamen, si deponant de auditu, & de indicis, quæ criminalia comitantur, vel præcedunt, & communi famâ adjuventur, ita tamen ut pro diversitate circumstantiarum, aut causæ major vel minor probatio sufficiat; multum tamen hac in re, quæ evidenter probari non potest, Judicis arbitrio relinquatur.

§* * §

SECTIO III.

De Testibus, de Credulitate, & singularibus; & testibus inter se, vel sibi ipsis contrariis.

§. I.

An, & quam vim probandi habeant Testes de credulitate?

Testes, qui non deponunt, quod rem sciunt proprio sensu perceptam, sed quod credant ita se habere, eò quod à Viris fide dignis audiverint, dicuntur testes de credulitate, quibus etiam si plures eorum sint, qui taliter jurati deponunt, fides tamen plena non habetur (quia testis de sua non de alia scientia deponere debet, de illis scilicet quæ ipse vidit, vel audivit, non de illis, quæ ex aliorum relatione didicit, quæ depositiones multis plerumque conjecturis, quibus periculum fallendi subest, nituntur) etiam si fama publica cum tali depositione concurrat. *Tam literis 33. h. t. juncta Gloss. V. de audiu.* Admittuntur tamen etiam testes de credulitate eorum, quæ ex aliis audiverunt, ad fidem aliquam faciendam in casu necessitatis, si suæ credulitatis rationem reddant; in causis quæ directè probari, & certè cognosci non possunt, ad probandam rei innocentiam, si concurrant alia adminicula, præsumptiones, vel indicia; si deponant super factis antiquis, ætatem hominum de factis viventium excedentibus, si deponant de illis, quæ facta sunt tempore pestis; si deponant ad probandam consanguinitatem, vel affinitatem &c. saltem si agatur ad vitandum

tandum peccatum, & condiciones requisitas in *c. Licet 47. h. t.* habeant, ac deponant ab eadem persona, & quidem eodem loco ac tempore &c. audivisse se; in quibus casibus, si non in omnibus plena fides ex talium testium depositione habeatur, potest tamen infamato, & contra quem taliter depositum est, indici purgatio canonica, uti patet ex *cit. c. Tam Literis &c.*

§. II.

De Testibus singularibus; eorumque probatione.

Contestes in hac materia dicuntur illi, qui unum idemque factum testantur, singulares verò testes dicuntur illi, qui de diversis factis testantur; & hæc testium singularitas alia est adversativa, si dicta eorum testimonia, vel depositiones in se repugnent. Alia est diversificativa, si testes deponant de factis non contrariis sibi invicem, sed diversis & nihil se mutuo juvantibus, prout factum est in casu *Capituli Cum tamen 16. h. t.* Alia denique testium singularitas est cumulativa, sive admniculata, si deponant scilicet testes de actibus diversis, se mutuo tamen adjuvantibus, quia depositiones talium testium diversæ quidem sunt, ad eundem tamen finem tendunt, ut si de possessione agri sit quæstio, & testetur unus vidisse se Titium seminasse agrum talem, alius verò testetur vidisse se, quòd Titius hunc ipsum agrum mensus fuerit. His notatis.

Certum est primò, testes ut plenam fidem faciant, non debere esse singulares, contraria, vel diversa prorsus testificantes, sed debere esse contestes de uno eodemque facto in specie testificantes,

prout habetur, ex *c. Bona 23. de elect. ex c. Cum dilectus 32. eodem. junctâ Glor. rã. V. Probatio. & ex cit. c. Tam Literis junctâ Glor. rã. V. soli.* Ita ut non tantum in substantia delicti convenire debent testes, sed in tempore etiam & loco, ut plenam ad condemnandum reum puniendum pœnâ ordinariâ fidem faciant. Possunt tamen magnam contra Reum præsumptionem facere, si de diversis actibus diverso tempore factis deponant; & si deponant de diversis actibus, murò tamen se adjuvantibus, possunt non tantum in casibus plenè nonnunquam probare, & etiam in causis criminalibus, ut loquitur de actu suâ naturâ successivâ, & iterabili, & hic testatur se hodie vidisse in tali loco v. g. Titium, alter testatur altero se die in eodem loco vidisse Titium &c. vel si testatur hic, ex oculis suo turbatum exire se vidisse Titium, alter testetur vidisse se fugientem Titium. Tertius testetur de oculis & longa inimicitia.

§. III.

An, & quando probent testes in se contrarij?

Nihil probant, si duo tantum probentur, & hi sibi invicem contrariantur in suis depositionibus (cum utriusque pro utraque parte contradictonis habeatur testis tantum) nisi alter testis in tantum prævaleret alteri dignitate, & vitæ bonitate, ut Juramentum ipsi offerri posset à Judice in supplementum probationis, cum sapè non tam ad materiam, quàm ad qualitatem testium attendendum sit, & hinc si plures testes probentur